Anbefaling. Tre fotobøger udvalgt af Weekendavisen.

Fotobogrevy

METTE SANDBYE

Forbudte billeder

Kent Klich: A Tree Called Home. 200 sider. Dogwalk Books. 420 kr.

Den herboende svenske fotograf Kent Klich (f. 1952) arbejder i feltet mellem kunst og dokumentarisme, og han har udgivet et væld af fotobøger. Hans projekter udmærker sig ved, at han forfølger et emne over mange år, ofte flere tiår, og som regel arbejder sammen med andre om dem.

Han har skildret aids-smittede børn på rumænske børnehjem, gadebørn i Mexico, fulgt hverdagslivet i Gaza de seneste tyve år og den danske narkoprostituerede Beths liv over mere end fire tiår. Sådan et mangeårigt projekt er fotobogen A Tree Called Home, som også åbner som en udstilling i Tyghuset i Landskrona 2. oktober.

Klich har i årene 2002-2019 i samarbejde med en lokal ngo besøgt to såkaldt »psykoneurologiske internater« i byen Ensk i Rusland, kaldet PNI A og PNI B. Der findes omkring 500 af sådanne institutioner i Rusland, skjult for offentligheden.

Intet privatliv, ingen værdighed. Der finde omkring 500 såkaldte »psykoneurologiske institutioner« i Rusland, som den der skildres i A Tree Called Home. Foto: Kent Klich

De fleste af bogens fotografier stammer fra PNI A, hvor der bor omkring 1.000 mennesker med fysiske eller psykiske handicap eller lidelser. Nogle af dem er bare ældre mennesker.

I bogen fortæller Klich om sit første møde med PNI A, hvor han blev overrasket over stilheden og senere finder ud af, at det er, fordi beboerne er så medicinerede. Bogen består især af meget rolige og velkomponerede portrætter af beboere, som kigger os direkte i øjnene.

Ærindet er at få os til at se og anerkende dem som mennesker, selvom de bor og lever i store spise- og sovesale med hårde gulve og få skramlede institutionsmøbler af jern, men samtidig at stille spørgsmål til, hvad det gør ved udsatte mennesker at leve på den måde.

Deres mønstrede kitler og pyjamasser er det eneste, der lyser op i disse trøstesløse opbevaringsanstalter. Her er intet privatliv, ingen adgang til mobiltelefoner, ganske få besøg udefra, og de fleste kommer aldrig derfra igen.

Undervejs har Klich flere gange mødt den langtidsindsatte Aleksey Sakhnov.

I bogen vises flere af Sakhnovs både præcise og ekspressivt fortolkende kuglepenstegninger af de fængselslignende interiører, hans sort-hvide fotografier af omgivelserne, taget med et kamera, som Klich lånte ham, ligesom Klich har fotograferet en masse små bemalede paphuse, som Sakhnov har bygget gennem årene.

Klich gengiver også en række familiefotos, som han har fundet i det nedlukkede PNI B. De vidner om det liv, de indsatte – for det er de reelt set – engang har haft, de slægtninge, de gerne har villet huske, den stemning, vi normalt forbinder med hjem og familie.

Bogen er derudover ledsaget af en grundig og meget kritisk rapport udført af den russiske psykolog Leonid Tsoy. A Tree Called Home er for så vidt klassisk, humanistisk engageret dokumentarisme, hvilket ikke gør det dårligere. Men så er det tilkoblet et samarbejdselement og et væld af forskellige visuelle udtryk, der gør projektet endnu mere nuanceret og lukker op for mange reflekterende indgange, både til den konkrete russiske problematik og til det almenmenneskelige.

Modeltristesse

Matilde Søes Rasmussen: Unprofessional. 240 sider. Disko Bay. 350 kr.

I bogen Unprofessional udforsker den danske fotograf Matilde Søes Rasmussen (f. 1990 og uddannet på Fatamorgana og på Akademi Valand i Göteborg) sin tid som professionel model i Asien.

Det handler ikke om covid, men følelsen af kuldslået isolation emmer ikke desto mindre ud af sidernes blanding af dagbogsagtige tekster og fotografier i et mix mellem selvportrætter med forskellige frisurer, iklædt alt fra ingenting til grøn pels, iscenesættelser af andre tynde, blege piger med syret tøj og makeup eller mere dokumentariske skud af piger, der måler lår, tallerkener med blæksprutter eller udsigten fra endnu en flyvetur.

Matilde Søe Rasmussen har vendt blikket mod sig selv og sit modelliv som hun har fotograferet på godt og især ondt. Foto: Matilde Søe Rasmussen

Ret meget spændende mad bliver det nu ikke til, fremgår det af teksterne, hvor der spises fra en særlig modelmenu og jævnligt kastes op bagefter.

De udmærkede tekster, skrevet i selvironisk og samtidig på én gang kuldslået trist og kritisk jegform, handler sanseligt om smog, lugt og varme i Kina, om hvad modellivet gør ved kroppen, og hvad den skal finde sig i (hårspray i øjnene, brystvorter indtørret af »nipple stickers«, smertende fødder), om at være god til at stille med et »jeg er ligeglad«-ansigt, som værdsættes i branchen, og om savnet efter dem eller ham derhjemme. Hele tiden skal man præstere og præsentere sig selv, og sommetider er der slåskampe i castingbilen, for: »Vi er alle sammen bange for at blive sendt hjem, og samtidig håber vi på det. Hvilken lettelse det ville være, hvilken skuffelse.«

Der er en vis lighed med forbilleder som JH Engström (fotografiet som intim og rå hverdagslivsskildring) og Wolfgang Tillmans (visne blomster i plastflaske i rodede omgivelser, buttplug og banan, kroppe tæt på), men med den velgørende forskel, at det her er et kvindeunivers. Vi kommer helt tæt på, samtidig med at bogen også er bundet sammen af en fortælling om Matilde Søes Rasmussens liv som model på godt og ondt, mest det sidste, selvom vi kommer nuanceret og visuelt overdådigt hele vejen rundt og også mærker fascinationen.

Fotografen præsenterer et dobbelt blik på modelkroppen, på én gang det objektiverende blik, the male gaze, som feminismen kalder det, og så et blik, der stirrer kritisk tilbage på os, der ser.

Forstørrelsesglas

Sofie Amalie Klougart og Christian Belgaux (red.): Dette året. Et fotografisk dokument om det norske samfunnet under koronakrisen, 12. mars 2020 – 12. mars 2021. 372 sider. Molo Press. Cirka 350 kr.

I starten af coronanedlukningen fik to af den norske avis Morgenbladets fotografer, Christian Belgaux og danske Sofie Amalie Klougart, den idé at bede deres fotografkolleger i hele Norge følge situationen fra deres eget hverdagsperspektiv og løbende sende deres fotos til dem. De skaffede også et opmuntringshonorar fra organisationen Fritt Ord til hver fotograf, som i takt med nedlukningens forlængelser i stigende grad blev arbejdsløse. Det er der nu kommet en bevægende og samtidig historisk fotobog ud af, *Dette året*, med undertitlen *Et fotografisk dokument om det norske samfunnet under koronakrisen, 12. mars 2020 – 12. mars 2021*. Det handler om Norge, men det kunne lige så godt have været Danmark. 53 professionelle norske fotografer er med, fra fotojournalister til mere kunstnerisk arbejdende. Nogles billeder er klassisk reportage, andre bruger manipulerende redskaber, som én, der fanger nattelivets kontakt mellem mennesker med et vildtkamera, eller én, der bruger et varmesøgende kamera, som får folk til at lyse orange.

Paradis gymnastikforening havde været lukket på grund af Corona, men den 7 maj 2020 rykkede man udendørs og lavede blandt andet 'Body attack' på parkeringspladsen. Foto: Helge Skodvin

Orker vi flere coronafotos, kan man spørge? Ja, det gør vi, tænker jeg i mødet med denne visuelt sprudlende, sjove, melankolske og på alle måder rammende fotobog. Vi er til udendørs børnefødselsdag og yoga på en kold parkeringsplads. I både overført og helt konkret forstand var det sjældent koldt det forår. På nationaldagen 17. maj 2020 møder vi pigegarden med afstand i tre graders regn. To damer går tur med en tometer-pind mellem sig for at holde afstand, en fotograf skildrer de blødende sår på sønnens håndspritopløste hænder, en anden en

hjemmearbejdsplads fra helvede, hvor alt roder, og det hjemmeskolede barn i nattøj ligger med hovedet inde under sengen. Der er fokus på de nære oplevelser, men også MeToo og Black Lives Matter spøger i baggrunden.

Socialantropologen Thomas Hylland Eriksen skriver i bogens forord: »Pandemien er et forstørrelsesglas og en katalysator. Den sætter os i stand til at få øje på ting, vi tidligere tog for givet og derfor sjældent tænkte over.« Der er meget fravær, isolation og ensomhed over skildringerne af en verden, der ser ud som sære kulisser for en glemt eksistens. Hylland Eriksen taler også om den særligt skandinaviske kombination af ikke at være vant til kriser og samtidig opføre sig lydigt i tryg forvisning om statens ageren. Så på den vis rammer denne norske, varierede og godt sammensatte fotobog også en dansk læser, præcis sådan som Hylland Eriksen beskriver det.

ANDRE LÆSER OGSÅ

KULTUR

Arkivbogen

Årtierne. Sent i livet gør Morten Bo status over sin lange karriere som fotograf i et massivt værk på seks kilo.

METTE SANDBYE

KULTUR

Skeletter i skabet

Forvist. Hvordan skal vi forholde os til fortidens synder? Fotobog om grønlandske børns tvangsforflyttelse.

STINE NØRGAARD LYKKEBO

KULTUR

Endeløs vinter

Thy. »Bølgen kommer, når den selv vil, og så er det op til dig at være der.« Fredrik Clement fotograferer fællesskabet, der...

MADS STAGHØJ